

Република Србија
АПЕЛАЦИОНИ
СУД У БЕОГРАДУ
Гж1 1268/24
27.3.2024. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

АПЕЛАЦИОНИ СУД У БЕОГРАДУ, у већу састављеном од судија Зорице Смирчић, председника већа, Маје Цветић и Јасминке Бакић, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник Јелена Танасић, адвокат из Београда, ул. Книћанинова бр.3, против туженог ЈКП “Београдске пијаце” из Београда, ул. Живка Карабиберовића бр.3, чији је пуномоћник Александар Поповић, адвокат из Београда, ул. Кондина бр.26, ради заштите од злостављања на раду и накнаде штете, одлучујући о жалби туженог изјављеној против пресуде Вишег суда у Београду П1.бр.9/16 од 28.09.2023. године, у седници већа одржаној дана 27.3.2024. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ као неоснована жалба туженог и **ПОТВРЂУЈЕ** пресуда Вишег суда у Београду П1.бр.9/16 од 28.09.2023. године у ставу првом, другом и четвртном изреке.

ОДБИЈАЈУ СЕ захтеви тужиоца и туженог за накнаду трошкова другостепеног поступка.

Образложење

Побијаном пресудом Вишег суда у Београду П1.бр.9/16 од 28.09.2023. године, ставом првим изреке, усвојен је тужбени захтев тужиоца и утврђено да је тужилац претрпео злостављање на раду у периоду од 24.07.2014. године до 17.07.2015. године од стране ББ, ... код туженог ЈКП “Београдске пијаце” Београд, тако што је тужиоцу давао понижавајуће и тешке радне задатке који су испод нивоа и квалификација тужиоца, тако што је злоупотребом овлашћења давао тужиоцу радне задатке који нису у вези са пословима за које је тужилац био радно ангажован по уговору о раду, зато што је ширио неистине о тужиоцу, негативно га коментарисао, деградирајући његову

личност, неоправдано га не позивао на састанке и игнорисао сваки вид комуникације са тужиоцем, на који начин је тужиоца онемогућио да оствари са њим одговарајућу комуникацију, нарушио добре међуљудске односе, лични углед и професионални интегритет тужиоца и здравље тужиоца, изазивајући код истог стрес и душевне болове. Ставом другим изреке, делимично је усвојен тужбени захтев тужиоца и обавезан тужени да тужиоцу на име накнаде нематеријалне штете за претрпљене душевне болове због повреде угледа и части исплати износ од 150.000,00 динара, са законском затезном каматом почев од 28.9.2023. године до исплате, у року од 15 дана од дана пријема писменог отправака пресуде. Ставом трећим изреке, одбијен је као неоснован тужбени захтев тужиоца у делу којим је тражио да суд обавезе туженог да тужиоцу на име накнаде нематеријалне штете за претрпљене душевне болове због повреде угледа и части исплати износ од 350.000,00 динара, преко досуђеног износа од 150.000,00 динара, а до траженог износа од 500.000,00 динара, са законском затезном каматом почев од 28.9.2023. године до исплате. Ставом четвртим изреке, обавезан је тужени да тужиоцу накнади трошкове поступка у износу од 488.675,00 динара, у року од 15 дана од дана пријема писменог отправака пресуде. Ставом петим изреке, одбијен је као неоснован предлог тужиоца за ослобађање од плаћања трошкова поступка – судских такси.

Против наведене пресуде, у усвајајућем делу, тужени је благовремено изјавио жалбу, побијајући пресуду из свих законских разлога, уз предлог да тужилац туженом надокнади трошкове поступка.

Тужилац је одговорио на жалбу туженог и тражио трошкове за састав одговора на жалбу.

Испитујући правилност и законитост побијане пресуде, у ожалбеном делу, у границама овлашћења прописаних одредбом чл.386 став 3 Закона о парничном поступку, Апелациони суд у Београду оценио је да жалба туженог није основана.

У поступку доношења ожалбене одлуке нису учињене битне повреде одредаба парничног поступка из чл.374 став 2 тачка 1, 2, 3, 5, 7 и 9 ЗПП-а, на које Апелациони суд као другостепени пази по службеној дужности, нити друге битне повреде поступка које би биле од утицаја на њену правилност и законитост.

Према чињеничном стању утврђеном у првостепеном поступку, тужилац је био у радном односу код туженог по основу Уговора о раду бр.8153 од 01.09.2014. године, којим је уговором констатовано да је закључен Уговор о раду на неодређено време бр.6768/2 од 20.01.2000. године, те да тужилац поседује VII степен стручне спреме, и обавља послове ... у Сектору за пијачне услуге. Уговором о раду, прецизно су дефинисани послови ..., који је посао обављао тужилац за туженог. Уговором о раду прописано је да је за извршење послова из свог делокруга тужилац одговоран домаћину пијаче, руководиоцу сектора и директору предузећа, а услови за обављање послова су VI/IV стручне спремности, а тужилац је завршио два смера на ..., па је 14.03.2002. године стекао стручно звање ... Даље је утврђено, пред првостепеним судом, да је решењем туженог бр.3386/7 од 05.05.2015. године тужиоцу одређен годишњи одмор за 2015. годину у трајању од 32 радна дана и констатовано да ће годишњи одмор по решењу на основу личног захтева тужилац користити у деловима, с тим што ће први

део у трајању од 3 радне недеље користити почев од 01.07.2015. године до 21.07.2015. године, које решење је потписао ББ. Након овога, ... издао је радни налог бр.4614 од 15.06.2015. године, којим је тужилац упућен у Службу одржавања због повећаног обима и хитности посла на извршавање послова, које ће обављати у периоду од 15.06.2015. године до 15.08.2015. године, а надзор над извршењем радног налога вршиће запослени ВВ, ... Дана 23.06.2015. године донет је Правилник о унутрашњој организацији и систематизацији радних места туженог бр.4806, којим је предвиђено да унутрашња организација послова у предузећу обухвата организационе целине и то: 1) Управу, 2) Сектор пијачних услуга, 3) Сектор за финансијске, рачуноводствене и правне послове и 4) Сектор за техничку подршку, опште послове и развој. У оквиру Сектора за пијачне услуге предвиђено је радно место ..., у чији опис радног места спадају послови наплата пијачне накнаде за услуге по Одлуци о ценама пијачних услуга и другим прописима којима се утврђују и регулишу цене и начин наплате, који је одговоран за правилну наплату истих, на реону на коме ради и обезбеђује ред на пијаци и одговоран је за чистоћу и правилно коришћење објеката и продајног простора, стара се о распоређивању пијачне опреме, по потреби учествује у размештању опреме на потребној локацији и други послови наведени у правилнику. Чл.33 Правилника прописано је да распоређивање запослених на радна места утврђена правилником врши директор предузећа, и то на послове који одговарају његовој стручној спреми и способностима у складу са законом, за који распоред није потребна сагласност радника. Даље, из утврђеног чињеничног стања произилази да је тужилац дана 10.07.2015. године поднео захтев за коришћење годишњег одмора по решењу бр.3386/7 од 05.05.2015. године, у коме је навео да је радним налогом упућен на другог радно место и да је крајем јуна, сазнао да су сва решења о годишњем одмору стопирана без писменог обавештења, што је накнадно селективно примењено. Истог дана, тужилац је поднео молбу за коришћење једног слободног дана и то 13.07.2015. године ради заказаног лекарског прегледа, након чега је дана 16.07.2015. године тужиоцу констатован епидемичан коњуktivитис, и контрола заказана за 20.07.2015. године, а до тада, тужилац има поштеду од посла, односно боловање, након чега је на контроли од 20.07.2015. године констатован епидемичан коњуktivитис и епидемијски каратокоњуktivитис и заказана контрола за 27.07.2015. године, а до тада поштеда од посла до даљег. Након овога, тужилац је обавио преглед код специјалисте неуропсихијатра у Дому здравља "...", када је констатована анксиозност лаког степена, након чега је тужиоцу отказан уговор о раду 23.07.2015. године због технолошких, економских и организационих промена, јер је престала потреба за обављањем посла ... у Сектору за пијачне услуге. Пресудом Првог основног суда у Београду П1.бр.2433/15 од 14.12.2017. године поништено је као незаконито решење о отказу уговора о раду бр.5796 од 23.07.2015. године, обавезан је тужени да тужиоца врати на рад и ова пресуда је потврђена пресудом Апелационог суда у Београду Гж1.бр.1795/18 од 25.01.2019. године, и жалба туженог одбијена као неоснована.

Дакле, на основу изведених доказа, првостепени суд је усвојио тужбени захтев тужиоца за утврђење да је тужилац претрпео злостављање на раду у периоду од 24.07.2014. године до 17.07.2015. године, јер је тужилац учинио вероватним да је на начин како је то описано у тужби и постављеном тужбеном захтеву, према тужиоцу извршено злостављање на раду, јер је у наведеном периоду у тужби био радно распоређен да ради физичке послове који су испод његових квалификација, те да је упућивање на друго радно место учињено без стварне потребе, и то тако што је

тужилац распоређен због наводних потреба посла, на радно место у летњем периоду у Службу одржавања да ради физичке послове, који су подразумевали, како послове редовног одржавања, тако и тешке физичке послове на високом температурама у технички сервис, које нису одговарале квалификацијама тужиоца, који је имао VII степен стручен спреме, а у конкретном случају је на пијаци “...” копао темеље за постављање балдахина, копао за постављање заштитних стубова на пијаци “...”, копао бунар на пијаци “...” и носио тезге тежине 120 килограма са осталим запосленима, мешао малтер, носио цакове цемента и био изложен подсмеху других запослених код туженог, копао хидрантски шанац од 40, метара, а све ово на 35-38 степени, што је за њега било више него понижавајуће и то у време када је требало да користи по решењу годишњи одмор. Поред овога, у поступку је утврђено и да је више пута покушао да ступи у контакт са ББ, ради договора у вези са коришћењем годишњег одмора 13.7.2015. године, што му није омогућено, на који начин је такође омаловажен, а посебно имајући у виду обављање тешких физичких послова, које је код тужиоца изазвало и здравствене проблеме са кичмом, због којих је осећао анксиозност и јавио се неуропсихијатру, када му је одређена и терапија лековима. Тужилац је у време које је означио као период у коме је злостављан, радио и на копању канала, бунара и одношењу смећа на депонију “Винча”, а све ове радње доживео је као злостављање на раду, јер је за ове радове била задужена Служба техничког сервиса која се искључиво бави овим пословима, а не на радном месту ... који има тачно дефинисан опис послова, а које послове је обављао тужилац, а не и остали запослени због наводних потреба посла, а које је послове обављао без заштитне опреме, због чега је оболео, када је грумен земље упао у око, па се због овога лоше осећао и физички и психички, што је резултирало несаницом и анксиозношћу, због које је посећивао неуропсихијатра.

У доказном поступку је, поред напред наведеног, утврђено да је тужилац који је запослен на радном месту ... у Сектору за пијачне услуге, налогом од 15.06.2015 године, одређено да је упућен у Службу одржавања због повећаног обима послова и хитности, које ће послове обављати у периоду од 15.06.2015. године до 15.08.2015. године, те да ће надзор над обављањем послова вршити ВВ,..., на ком радном месту ће обављати све помоћне радове и помагати у раду мајстору одржавања, мајстору и другима у обављању послова у служби, вршити утовар и истовар као превоз алата и материјала потребних за рад, обављати чишћење, чување и подмазивање опреме, уређаја и апарата пре и по завршетку обављеног посла, вршити ископ земље приликом обављања земљаних радова, као и затрпавање ровова, утовар и истовар робе у магацин, по потреби радити на пословима одржавања хигијене на пијаци и обављати друге послове по налогу пословође техничког сервиса, шефа службе директора предузећа. Дакле, додељени радни задаци, по утврђеном у првостепеном поступку, апсолутно нису прилагођени професионалним квалификацијама и образовању тужиоца, са VII степеном стручне спреме, звањем дипломираног економисте, због чега је тужилац радио физичке послове који су подразумевали редовно одржавање и тешке физичке послове на високим температурама, који послови нису у складу са радним местом тужиоца, “...”, које подразумева вршење наплате пијачне накнаде за услуге, старање о поштовању пијачног реда, укључујући одговорност за чистоћу и правилно коришћење објеката и продајног простора. Ово између осталог и због тога што, по оцени првостепеног суда, није довољно навести у радном налогу да се тужилац упућује у други сектор због повећаног обима и потребе за хитним обављањем послова у Служби одржавања, јер су ови разлози уопштени и недовољни, па тужилац није имао сазнања због чега би његов

премештај био нужен због потреба процеса рада. На овај начин злоупотребљена су права послодавца да организује процес рада, што произилази и из исказа сведока ББ, означеног злостављача, из кога је утврђено да је у периоду који претходио премештају тужиоца, рад тужиоца био “незадовољавајући”, због чега је он пребачен у технички сервис, из чега је утврђено да је премештај тужиоца био мотивисан због несавесног и немарног извршавања посла за које га је оптуживао ББ, посебно имајући у виду да ти послови не одговарају квалификацијама тужиоца и нису у вези са радним местом на које је тужилац распоређен, посебно имајући у виду да тужиоцу није изречена било која мера предвиђена Законом о раду и Колективним уговором који је био на снази код туженог, нити је вођен дисциплински поступак, због чега је ББ вршио своја овлашћења противно циљу због којих су му призната, на који начин је тужилац трпео злостављање на раду и то обављањем радних задатака који су испод нивоа и квалификација тужиоца и који нису у вези са пословима ... за које је тужилац радно ангажован, а који су детаљно дефинисани Уговором о раду који је тужилац закључио са туженим. Поред наведеног, утврђено је и то да је ББ неоправдано износио критике и омаловажавање резултата рада тужиоца истицањем тврдњи да је тужилац чинио теже повреде радних обавеза, па и кривична дела, тако што није наплаћивао тезге и неовлашћено је одузимао тезге, упркос чињеници да се против тужиоца није водио нити дисциплински, а ни кривични поступак у коме би се утврдила евентуална одговорност тужиоца, што је све нарушило углед и професионални интегритет тужиоца, а посебно имајући у виду и то да су се радње учињеног злостављања понављале и надовезивале једне на другу, те да су на крају и ескалирале, када је тужилац проглашен за технолошки вишак решењем туженог бр.5896 од 23.07.2015. године, које је у судском поступку поништено као незаконито и тужилац враћен на рад. Све ово имало је за последицу да је тужиоцу нарушен професионални и лични интегритет, и част и углед, због чега је првостепени суд делимично усвојио тужбени захтев и обавезао туженог да тужиоцу на име накнаде нематеријалне штете због повреде части и угледа исплати износ од 150.000,00 динара, са законском затезном каматом од пресуђења до исплате, а преко досуђеног, а до траженог износа тужбени захтев за износ од 350.000,00 динара одбио на основу чл.200 ЗОО.

Доносећи ожалбену одлуку, првостепени суд је правилно оценио истакнути приговор недостатка пасивне легитимације на основу чл.9, 29 и 30 Закона о спречавању злостављања на раду, као и истакнути приговор застарелости покретања судског поступка, са образложењем да је тужилац поднео тужбу дана 12.1.2016. године ради заштите од злостављања на раду, јер су радње злостављања извршене у периоду од 24.07.2014. године до 17.07.2015. године, па како је рок за судску заштиту од злостављања на раду 6 месеци од дана када је последњи пут извршено понашање које представља злостављање, а тужба поднета 12.01.2016. године, то је иста поднета благовремено.

Поред овога, правилно је цењен и навод туженог да је тужба недозвољена, имајући у виду одредбе чл.13 и 29 Закона о спречавању злостављања на раду, а у вези са чл.14 истог закона, јер тужилац није покренуо поступак интерне заштите код послодавца, јер је као злостављач означен ББ, г... у спорном периоду, а не ...ВВ.

На правилно утврђено чињенично стање, првостепени суд је правилно применио материјално право, а за своју одлуку дао разлоге које у свему прихвата и овај суд, као

другостепени.

Чл.6 став 1 Закона о спречавању злостављања на раду, злостављање у смислу овог закона јесте свако активно или пасивно понашање према запосленом или групи запослених код послодавца које се понавља, а које има за циљ или представља повреду достојанства, угледа личног и професионалног интегритета, здравља, положаја запосленог и који изазива страх или ствара непријатељско, понижавајуће и увредљиво окружење, погоршава услове рада или доводи до тога да се запослени изолује и наведе да на сопствену иницијативу раскине радни однос или откаже уговор о раду или други уговор, а према ставу 2 истог члана, злостављање јесте и подстицање или навођење других на понашање из става 1 овог члана.

Чл.31 истог закона, прописано је да ако је у току поступка тужилац учинио вероватним да је извршено злостављање из члана 6 овог закона, терет доказивања да није било понашања које представља злостављање, је не послодавцу.

Чл.9 став 1 и 2 Закона о спречавању злостављања на раду, прописано је да послодавац одговара за штету коју одговорно лице или запослени вршећи злостављање проузрокује другом запосленом код истог послодавца у складу са законом.

Дакле, имајући у виду све наведено, правилно је оценио првостепени суд да је у конкретном случају тужиоца извршено злостављање на раду, на начин како је то описано у изреци и образложењу првостепене одлуке, јер су се наведене радње понављале, те имале за циљ да повреду достојанство, углед, лични и професионални интегритет тужиоца, изазову страх, непријатељско и понижавајуће окружење, погоршавајући услове рада тужиоцу код туженог, због чега је тужилац претрпео и нематеријалну штету у висини која је одређена првостепеном пресудом у износу од 150.000,00 динара, за повреду части и угледа, а имајући у виду све правилно изведене доказе и утврђено чињенично стање, а на основу оцене сваког доказа појединачно и свих доказа заједно који су изведени у првостепеном поступку.

Одлучујући о висини накнаде штете, првостепени суд је на правилно и потпуно утврђено чињенично стање, правилно применио одредбе материјалног права из чл.200 Закона о облигационим односима, због чега је као правилна потврђена и одлука у ставу другом изреке ожалбене пресуде.

Цењени су наводи жалбе туженог да радње које је навео тужилац као радње мобинга, које подразумевају давање тешких задатака који нису у вези са пословима за које је тужилац радно ангажован, те ширење неистина о тужиоцу, игнорисање комуникације, нису радње злостављања, па овај суд налази да су ови наводи неосновани. Ово због тога што је управо тужилац, за разлику од туженог, учинио вероватним и у току поступка и доказао да је тужени, на начин како је то описано у тужби и утврђено током поступка, злоупотребио своја права, тако што је преместио тужиоца на радно место које не одговара опису послова према уговору о раду, нити квалификацији тужиоца, на који начин је погоршао услове рада тужиоцу, код њега изазвао осећај анксиозности, а потом проузроковао и друге здравствене тегобе код тужиоца, за које понашање тужени није имао образложење, оптужујући га за злоупотребе без основа и на сваки начин омаловажавајући тужиоца.

Неоснован је и жалбени навод туженог да у конкретном случају није било вербалних напада, јер се странке нису сусретале, управо због тога што је тужилац управо доказао да је тужени, односно ББ, одбијао сусрет са тужиоцем, што указује на то да се радњом мобинга не може сматрати само активно, већ и пасивно понашање, односно избегавање руководиоца да комуницира са запосленим.

Неоснован је и навод жалбе туженог којим се указује да је Правилником о унутрашњој организацији и систематизацији послова у ЈКП “Градске пијаце Београд” бр.1751 и Правилником о унутрашњој организацији и систематизацији послова у ЈКП “Градске пијаце Београд” бр.4806, дефинисан на идентичан начин опис послова за радно место тужиоца, који је наведени Уговор о раду од 01.09.2014. године, а којима су описани послови тужиоца, јер је супротно томе, правилно првостепени суд утврдио да је злостављање у односу на тужиоца у спорном периоду извршено континуирано, на начин што је тужиоцу одређено да обавља физичке послове који су испод нивоа и квалификација тужиоца који поседује VII степен стручне спреме и који нису у вези са пословима за које је тужилац био радно ангажован по основу уговора о раду, као и у виду неоправданог критиковања тужиоца, омаловажавања резултата његовог рада и истицањем да је тужилац у свом раду имао теже повреде радних обавеза, за које није покренут никакав поступак.

Цењени су и остали наводи жалбе, који су без утицаја на другачију одлуку овог суда, због чега их суд посебно не образлаже.

Потврђена је и одлука о трошковима парничног поступка, јер је донета правилном применом чл.153 и 154, а у вези са чл.163 Закона о парничном поступку.

Због свега наведеног, одлучено је као у ставу првом изреке на основу чл.390 и 401 став 1 тачка 3 ЗПП.

Одлука као у ставу другом донета је на основу чл.165 ЗПП, обзиром да тужени у жалбеном поступку није успео, а да трошкови за састав одговора на жалбу нису били нужни и неопходни.

**Председник већа-судија
Зорица Смирчић с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Јасмина Ђокић